

Lục Tỉnh Tân Văn

聞新省六

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHẬN ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm	4 \$ 00
Sáu tháng	2 50
Đổi chỗ ở	0 \$ 20
ĐẠI-PHÁP VÀ CÁC THUỘC ĐỊA	
Một năm	12 \$ 00
Sáu tháng	7 00
Mỗi số	0 10

Số: 459
NĂM THỨ MƯỜI

NGUNG SỰ BÁN LẺ TỪ SỐ

21 Décembre 1916
27 tháng mười một Annam
Năm Bình-Thin

DIRECTION ET ADMINISTRATION :

F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ
ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES
La ligne de 0.065 de large. 1850
Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre quel que soit le caractère employé.
BỔ CÁO
Những lời rao về việc buôn bán nếu gửi thư đến Ban-quản thi Bôn-quản sẽ gửi cho mọi cái bán để ghi phân minh.

MỤC LỤC

- 1 - VIỆC HỌC NGÀY XƯA.
VIỆC HỌC NGÀY NAY.
VIỆC HỌC NGÀY SAU.
- 2 - HỘI TƯ CẤP VIÊN ĐÔNG.
- 3 - ĐIỀN BÁO
- HƯỚNG TRUYỀN.
- ẦU-CHAU CHIẾN SỰ.
6 - SỰ TÍCH NƯỚC SERBIE
7 - GƯƠNG PHONG TỤC.
8 - VĂN-CHƯƠNG.
9 - AM TÍN NGƯỜI BI TÂY.
10 - THÔNG-BÁO (Đông-dương). - CỤC ĐÔNG.
11 - TIN MÙA MÀNG.
12 - TỐ ĐỒ TƯỚNG TÂN TRUYỀN.
13 - GIA TRUYỀN TẬP.
14 - TIỂU BÀN.
15 - BÀI ĐỐ.
16 - TRÌNH THẨM TIỂU THUYẾT.

LỜI RAO

Tết gần đến

Chư Khanh-quan muốn in thiệp màu đỏ, hồng hay là trắng, nhà in Bôn-quản đều có, lại đủ các thứ chữ cỡ và màu giá 100 thiệp một đồng bạc, 100 bao thơ năm cái, tiền gửi người mua phải chịu.

Việc học ngày xưa Việc học ngày nay Việc học ngày sau

(L'Enseignement d'autrefois, d'aujourd'hui et de demain)

(tiếp theo)

Vậy thì các trường học phải nên dạy lần lần cho học trò tốt-nghiệp ra có thể đi làm nghề khác, chờ đợi chuyên một cách dạy làm thông-ngôn thơ-ký nữa.

Non mười năm nay, nhà-nước đã đặt thêm ra ở các trường thành-chung-học những lớp học buôn bán, học canh-nông. Ngoài giá lại còn có những trường Lục-lô, trường học Thuốc, trường Thà-y mở ra cho những học-sanh đã có văn-bằng tốt-nghiệp võ đó mà học chuyên-môn.

Việc khiến cho học trò ở nhà trường ra, chuyên về các công-nghệ như vậy, để có mới sinh nhai ngày sau, thật là hay lắm, nhưng chớ nên quên mất một vấn-đề quan trọng lắm.

Nguyên từ xưa đến giờ, nhà-nước cần dùng phải mở những đại-học-đường trước những trường nhỏ; phải dạy chữ Pháp trước chữ quốc-ngữ, cho nên chỉ có được một phần ít người vào học đại-học-đường và các trường tỉnh mà thôi. Còn phần nhiều những con trẻ nhà-quê đã đến tuổi

đi học, thì không đi học được, hoặc là tại không có trường ầu-học, tiểu-học; hoặc nữa là tại nhà nghèo, không có tiền thuê bỏ làng mà lên tỉnh học được. Duy chỉ có những nhà giàu mới cho con vào làm nội-học-sanh ở trường lớn Mỹ-tho, hoặc ở trường Taberd, cho con học đủ kiến-thức mà thôi. Trong bốn mươi năm trời, việc học đã chính-đốn tại đất Nam-kỳ, mà số học trò các trường tỉnh vẫn chưa quá 3.000, mà trong số 3.000 ấy thì chỉ có độ 400 người được lên học các trường trên cho tốt-nghiệp. Còn 2.600 người kia, thì sau khi đã học trường tỉnh rồi, cố học thêm được chỉ thì học, nghĩa là chẳng học được bao nhiêu nữa.

Mà cách thi-cử năm xưa để phát lương cho kẻ học khá, cũng không quản gì con nhà giàu nhà nghèo cả, cứ đưa nào đậu trên thi nhà-nước phát học-bằng cho. Mà phần nhiều những trẻ đậu trên ấy (gần hết cả) toàn là những con cháu nhà phú-hộ, đã có tiền nuôi cho đi học các trường tỉnh lâu năm. Còn những con nhà quê, nhiều đứa thông minh lắm, có lẽ sáng hơn trẻ con các thành-thị, mà không ai tư-cấp lương cho để lên tỉnh ăn học. Vì đầu cha mẹ có của muốn cho con lên tỉnh học nữa cũng khó, bởi vì các trường tỉnh xưa kia có nội-học-sanh, ăn ở tại trường mà học, về sau chỉ lấy ngoại-học-sanh mà thôi. Các nhà có con cũng đã gọi đơn kêu chánh-phủ, thì nay nhà-nước cũng đang tính đặt lại những thể lệ nội-học-sanh ở các trường tỉnh. Nay mới mở thêm ban nội-học-sanh ở trường Phú-lâm, tỉnh Chợ-lớn. Sang năm sẽ đặt một ban nội-học-sanh ở trường tỉnh Cần-thơ. Tại Gia-định thì đã xây một tòa nhà, định để nay mai mở trường cho con trẻ ăn ở tại trường mà học. Như vậy cũng là một sự tiến bộ lớn, nay mai có thể tăng được số học-sanh vào học tốt-nghiệp ở trường Chasseloup-Laubat. Cho nên trường ấy, nay nhà-nước cũng đương làm rộng thêm ra. Nhưng mà đầu có việc mở mang thêm ra đó, cũng là lợi cho các trường tỉnh, sau này có thể dạy nhiều học-trò ra, song việc ầu-học, sơ-học vẫn còn bỏ quên khuất.

Duy chỉ có những nhà giàu nhà quê mới cho con cháu lên học trường tỉnh được. Còn những nhà nghèo

thì đành phải tranh nhau mấy suất học bổng, mà mỗi năm tỉnh phát cho những học trò giỏi nhưt của các trường tỉnh. Tỉnh cộng cả một xứ Nam-kỳ, chỉ được độ trăm suất mà thôi, nghĩa là mỗi tỉnh có bốn, năm suất. Mà một người học trò hưởng học bổng ấy, lại phải lên học trường tỉnh, thì đầu tốt nghiệp trường tỉnh rồi lại phải thi trúng tuyển được vào trường lớn Mỹ-tho, bằng không thì học bổng lại về tay kẻ khác. Vậy thì mỗi suất học bổng một người hưởng thọ trong bốn năm, mới đổi sang cho người khác được. Thế khác nào bốn năm tỉnh mới lại cấp học bổng một lần. Ai đầu lại có ngôi chớ trong bốn năm để mà hưởng một suất học bổng mà đi học.

Như vậy thì có thể nói được rằng cứ theo cách thức hiện đương ngày nay, thì số người được hưởng quyền lợi đặc biệt đã tăng lên, nhưng phần nhiều con trẻ ở các trường ầu-học, sơ-học thì vẫn không được ích thêm ra điều gì. Ở Nam-kỳ, số học trò ầu-học, sơ-học tới 40.000. Nếu có đủ trường mà dạy được cả những con nít tới tuổi đi học, thì số ấy tăng lên đến 80.000. Không kể những con gái, rồi ta sẽ bàn riêng về sau. Vậy thì tâm muốn con trẻ ấy ta lại không nên lưu tâm hơn ba ngàn học trò các trường tỉnh, và bốn trăm học trò các đại-học-đường hay sao?

Chắc hẳn là phải lưu tâm. Nhưng nếu ta không biết được hai điều sau

này, thì làm sao mà giải quyết được cả vấn-đề dạy cho tâm muốn con trẻ đó được học? Điều thứ nhất là ta nên dạy cho nó học gì? Điều thứ hai là ta có bao nhiêu tiền mà tiêu về việc ầu-học sơ-học đó? Vì nếu ta có ngàn triệu bạc mà tiêu, bao nhiêu cũng có đủ; vì nếu ta cứ y dân An-nam, cả tư dân các nhà quê mà đi, thì ta nói ngay rằng: Ta muốn cho con trẻ học chữ Pháp từ ầu-học mà lên. Vì cha mẹ của tám muôn đứa con trai đó, già tí có hỏi nhỏ, thì chắc cũng đều thủ thiệt cả rằng, muốn cho tâm muốn cậu nhỏ đó ngày sau cùng đi làm thông ngôn, thơ ký cả.

(Sau sẽ tiếp theo)

HỘI TƯ CẤP VIÊN ĐÔNG

(Mutuelle d'Extrême-Orient)

Sớm mai Chủ nhật ngày 17 Décembre tại phòng hội chánh đường Catinaut môn bài từ số 17 cho tới 25, có xổ số mỗi tháng tặng trả tiền trước hai giấy phần hùn.

Giấy hùn số 202.177 trúng đồng 500 đồng.

Giấy hùn này của M. Lê-đức-Liên họa công sự Tào-tác ở Hải-phong đã đóng đồng 30 tháng, là 90 đồng bạc.

Giấy hùn số 1491/201.500 trúng đồng 250 đồng.

Người trúng ấy là Mme Dy, vợ ông lương-y bôn-quốc ở Phú-lý, đã đóng đồng 29 tháng, là 43 đồng 5 cái.

ĐIỀN BÁO

(Dépêches)

Ngày 6 décembre 1916.

Mặt trận Anh

Truyền tin Pháp nói rằng: Một đoàn máy bay Anh bay qua mặt trận Đức ở Ypres liên tiếp phá làm tòa nhòm hai vật rất nhiều.

Phân trần với chư vạn quốc

văn-minh

Chánh-phủ Pháp, Anh, Nga, Ý-đại-lợi phân rằng: Quân Đức ở nước Bỉ đã bay ra nhiều phương thế độc ác giữa nam làm ngăn trở các người trung-lập trong làm ngăn trở các kẻ bị nạn vì giặc. Bởi vậy cuộc tế cấp các kẻ bị nạn vì giặc. Bởi vậy từ Liêc-công hòa-hiến kêu nài với vạn quốc văn-minh hoàn cầu, xin cứu chữa dân vô tội khỏi tay độc ác Đức-lực.

Binh nước Bảo thất trận

Binh nước Bảo đánh với binh Tác bị thất trận chạy về trú ở lối Steravita loan hàng thất ngũ.

Mặt trận Anh

Ngày 7 décembre 1916.

Truyền tin Anh nói rằng: Một đoàn máy bay của quân nghiệp bay đến phía Bắc Loos bắn phá hung lắm, đoàn bay cũng bị phá tán.

Mặt trận Pháp

Toàn cả mặt trận Pháp yên tĩnh. Phi-công Nungesser ha được hai máy bay hạ nghiệp, cộng với số đã bị tay máy bắn phá xưa rày là 20 cái máy bay.

Số tàu nước Norvège bị bắn chìm

Tin thành Christiania nói rằng: Từ ngày khởi cuộc chiến tranh đến nay tàu buôn của người Norvègien bị bắn chìm cộng là 242 chiếc nội ba tháng trước đây.

Việc nước Hi-lạp

Tin thành Londres nói rằng: Quan sứ-thần Anh tại Athènes cho hay rằng ở tại Athènes hết loạn, người Anh ở xứ ấy không còn sự nguy cho văn mạng và sự yên tĩnh.

thì đồn bà con nít xúm nhau nằm ngoài đường xe lửa mà kêu oan, thì lính Đức lấy súng giắt lưỡi lê lên mà đuổi về, còn người langsa ở các tỉnh đã bị chiếm lại bị bắt đem qua nước Bỉ mà làm việc thế cho người Bỉ đã bị dày.

Người khách làm việc tại xưởng creusot bên nước Pháp

Một bọn 500 người thợ Khách đã đến tại lò-đúc Creusot để làm khi giới ở các trại của ông M. Schneider và Cie. Chúng nó ở chung một hàng phố Chanliau là hàng phố người Khách trú xưa nay.

Đám tang vua nước Áo

Cuộc đưa đám táng hoàng-đế Francois Joseph rất rộng thê. Các quan sứ thần các nước giao lân với Áo-Quốc và các sứ thần trung lập có đến đưa. Dân sự tính được 1 vạn người đi theo đám xác tới nhà thờ St-Steeven, làm phép xác rồi thời chôn ở một hầm Capuchin giữa mộ bà công-chúa Elisabeth và ông hoàng Rodolphe.

Khi trở về hai xe lửa đụng nhau giữa đường, 66 người vong mạng, ông quan Nguyễn-soái nước Serbie cũng bị tử trong cuộc ấy. Còn kẻ bị bệnh là 150 người.

Nước Đức mới hình thê

Do thế điển báo Reuter tại thành Amsterdam ngày 30 novembre: quan thừa-tướng Đức trao cho hạ-ngiê-tyên Đức đơn thảo điều luật mới về sự kết liên thêm nữa, nói rằng bên nghị-chưa muốn cuộc giao hòa. Lĩnh tráng họ đồng số hơn muốn phần cho nên phải lập luật kêu lính mới này. Quan thừa-tướng lại nói các đạo binh Đức nay bằng ngũ đã thừa thớt rồi, lại bên nghị-chưa vận tài lưỡng phần và thuốc đạn vô số ở tại Somme.

Quan thừa-tướng nói trước khi ban hành-luật kêu liên toán cả nước thì phải hiểu dụ dân nó tình nguyện mà dân quân đã.

Một biểu đồng hơn thì ứng thuận lời quan thừa-tướng, còn phe xã-hội đảng thì không chịu phục lời ấy, bởi vì luật mới sẽ làm hại cho lợi quyền của kẻ làm công nếu các nước Đông-minh mà ở nước Đức thì không dãi người thứ dân cách ấy.

Sự độc ác của người Đức

Đấy là nói về những cách thế độc ác quá kẻ người Đức dùng để làm khổ cho dân nước Bỉ mà dân nước Pologne. Những hội cứu giúp người Huế-kỳ đã chận ngăn cách cứ chỉ của người Đức và nói nước Đức là một nước bên hạ-mục cuộc nô-lệ hơn nước Babylone, nước Ai-cập và nước La-mã ngày xưa. Ngoài trừ mấy làng ở Phi-châu có chợ buôn bán Mồi, thời không có chi khác là giả mang hon sự bắt làm nô-lệ của người Đức. Các nghị-bộ nước Anh nói rằng: có một phương thế này mà cứu hoàn-cầu cho khỏi tay người Đức độc ác, là các nước Đông-minh phải gia công mà trừ tuyệt nước Bỉ đi.

Sự nô-lệ ở nước Bỉ

Người ta càng ngày càng thấy thêm sự quái gở ở nước Bỉ. Quan Đức bố cáo sẽ dấy thêm 35 vạn người Bỉ. Một lớp đem qua xứ Rumania rồi. Nó có ý bắt các người bị dấy ấy để làm công việc cho nó, ai có sức đủ thì bắt từ 18 tuổi trở lên.

Luật điển hình

Chánh-phủ Đức ngày 29 novembre dấy đem đọc giữa hội đồng luật mới để

điển lĩnh từ 17 tuổi đến 60 tuổi. Ông thân sĩ Herr Croeber xin đọc luật ấy lại một lần nữa ngày ấy cho mọi người hiểu rõ. Bởi vì pháp xã hội-đảng cũ lại dữ lắm. Ông thân sĩ Herr Ledeleur nói ông Croeber có ý tránh khỏi cuộc cãi lể lâu dài về cái điều luật mới xem ra bắt thợ thầy ra chịu làm nô-lệ.

Các phe Tự-do và phe Thủ-cự không nghe phe xã hội-đảng lại trách phỉ vụ tránh trốn làm ngăn trở điều luật mới là phương cạm nhử cho đảng thẳng trận sau cùng.

Kỳ nhóm này Hội-đồng có cải về luật bớt số các nghị-trình trong nước để mỗi thành còn lại một tờ báo mà thối.

Sự tích nước Serbie

(Les Serbes)

Bình Đông-minh vừa bước chơn đến đất Salonique liền đem cờ nước Serbie thượng lên chót thành phố, vì nghĩ chẳng có dấu nào xứng đáng hơn để tỏ lòng tôn trọng một quốc gia rất hùng dũng, từ hội chiến tranh đến giờ; tiểu bang này mới vừa ra khỏi cuộc đỏ máu, mới vừa thắng quân Thổ-nhĩ-kỳ, kể lại phải mang gươm với súng mà ẩu đã với nước Đông-minh ngày trước là nước Bulgarie. Khi giặc dữ này dấy lên thì tiểu-bang Serbie phải chịu cho quân Áo đánh một trận rất dữ mà không hề nao núng; hồi lúc vua Francois-Joseph còn sống hai bên đánh nhau thất cống nhiều trận nhưng mà chẳng trận nào nhục-nhã hơn trận ấy. Ngày nay vua tôi nước Serbie tuy là đã mất cả quê hương mặc dầu cũng kéo nhau ra đánh kẻ nghịch mà phục quốc, thì ai lại không lấy làm khen ngợi lòng can đảm một thứ dân như vậy? Tiểu bang Serbie chẳng khác nào như một hòn núi đá nằm giữa đàng kẻ nghịch đi ngang qua vấp chơn mà té lăn xuống đất.

Hiện nay tiểu bang này được công danh rất to ở hoàn-cầu vì hai lẽ một là thắng được quân Thổ-nhĩ-kỳ ngày trước mà ngăn trở chúng nó chẳng để bước chơn vào trung-địa Âu-châu, hai là nay đang gia công độc lập như trước. Số là lối đời thứ VI hay là thứ VII có nhiều thứ dân tràn vào phía tây đất Balkans như mọi Goths, Huns, Herules, Gepides, Illysiens gập dân Serbes đang đông ở đất ấy. Ai xem sử ký đời thượng có thì biết tánh độc ác của các dân mọi ấy thế nào ngày nay hội còn lưu truyền cho con-cháu của chúng nó.

Dân Serbes thuở đầu kêu là Yongo-Slaves, xúm xích nhau từ xóm, nhờ đánh giặc mà chiếm được nhiều xứ, khi ấy dân này hơi còn phục quyền các hoàng-đế La-mã ở địa phận Á-đông.

Dân Yongo-Slaves đến đời thứ XIII hiệp nhau thành một nước và chọn

họ Nemanja làm vua cai trị, quyết chiến với hoàng-đế La-mã ở Byzance mà vây vùng khỏi ách nạng.

Dân Serbes khi ấy chiếm được một vạt đất lớn, và năm 1346 ông Douchan đệ nhất hoàng-đế xưng hiệu hoàng-đế dân Serbes và Hi-lạp.

Hoàng-đế này cai trị từ sông Danube cho tới vịnh Corinthe. từ biển Adriatique đến thành Adrianople và biển Egée. Khi quân lính kéo đến trước thành Byzance thì Hoàng-đế Douchan tạ thế. Hoàng-đế này đã lập được một đế-Quốc rất xứng đáng với tên ngài, trong xứ như những môi-khoang và địa lợi mà làm giàu, trong việc chánh trị, trong việc đạo đức thì ngài để cho dân được tự-do, ngài có lập một cuốn luật rất hay hơi còn truyền giữ cho đến ngày nay.

Kể đó dân Yongo-Slave giết với dân Vénitiens, nhờ vậy làm mối thông thương với nước Ý-dại-lợi, và bên Âu-châu, thỉnh thoảng cuộc giao hòa và cuộc thương mại của dân ấy mở mang càng ngày càng rộng.

Vua Ouroch I có cưới một người con gái sang trọng bên nước Pháp làm Hoàng-hậu. Người ta lại truyền ngôn với nhau rằng: đời Douchan đệ nhất Hoàng-đế có sắm sửa già con gái ngài cho vua Pháp Philippe thứ VI de Valois, Rủi thay, quân Thổ-nhĩ-kỳ toan xâm lăng bờ cõi, ngài bèn để trở lên tâu với Đức Giáo-hoàng Innocent VI ở thành Rome để xin Đức Giáo-hoàng phong cho ngài chức thống soái đạo binh Thiên-chúa mà đánh dân Hồi-hồi.

Chẳng may ngài qua đời trước khi thi hành các việc; lúc ấy phần thì nước mới lập ra, phần thì các kẻ kế trị yếu đuối, ít tài trị, dân trong nước bỏ cuộc đàng thê mà phân chia ra nhiều phe đảng.

Vận nước Serbie-Đại-Quốc đã suy, quân Hồi-hồi thừa cơ hội ấy bèn tràn ra chiếm cả vạt đất Balkans và năm 1521 Kinh-đô Belgrade là chốn độ hội người có đạo Thiên chúa ở phải về tay quân Hồi-hồi chiếm trị.

Vậy mà nước Serbie không đành chịu chết dưới tay dân Hồi-hồi, cách 400 năm sau, dân Serbes phản đối với quân xâm lăng ấy mà đánh với chúng nó một trận cả thê. Trong cuốn sách lịch là La Grande Serbie của ông E. Denis làm ra có câu rằng: « Miền Âu-châu nhờ sự can đảm, nhờ sự khôn khéo, nhờ máy trận đánh giặc mạnh bạo của dân Serbes ngăn cản quân Thổ-nhĩ-kỳ thì đã kịp lo bồi bổ sức-mạnh và chỉnh-đốn cuộc chánh trị bên ấy », dân Serbes hơi còn cứ đánh giặc vì đạo, không lấy quân Hồi-hồi nhiều trận đánh nữa rồi đời làm cho hoàn-cầu khen ngợi chẳng xiết.

Ngày nay chúa Hồi-hồi Abdul Hamid và bọn quan trẻ Thổ-nhĩ-kỳ đã làm binh khổ cho dân Macédoine và dân Arménie thế nào, thì khi trước quân Thổ-nhĩ-kỳ cũng làm binh khổ cho dân Serbes như vậy. Thuở ấy có dân, mọi nui Haidouks và Ouskoucs hay ra mà đánh với dân Thổ-nhĩ-kỳ, hiệp sức với quân Croates và quân Hungarie; còn ở trong chốn sơn-lâm cũng có kẻ là Tchernia-gora lại có một nhánh bởi dòng Serbe mà ra, ngày nay kêu là Montenégro khi ấy cũng nhờ đánh giặc mà được chút đỉnh tự-do, đến đời thứ XVII lại được lập thành một Tiểu bang Trung-lạp.

Trong mấy trận dữ tận đánh với Hồi-hồi, thì nước Serbie mất hết

những lợi quyền về cuộc sanh nhai trong nước, thành trì thổ sản bị hủy hoại.

Nhưng vậy dân Serbie hằng tưởng nhớ công đức của vua đương Nemanja, của vua Douchan đệ nhất hoàng-đế và của vua Kosovo. Chúng nó hằng ghi xướng tác để đời Serbie đại-Quốc, hằng tưởng nhớ đến sự can đảm của ông cha thuở trước. Như trong năm 1806 ngày 13 Aout 9.000 lính Serbes ở tại Kara-Gorges kéo ra đánh với bốn muôn Thổ-nhĩ-kỳ thắng đặng chúng nó và đánh đất nước nhà lại, năm 1807 dân Serbes thắng quân Thổ chiếm lại được thành Belgrade. Song bên nghị-chưa không nô lực binh sanh mà chiến với dân Serbes, nên năm 1813 quân Thổ lấy lại đặng đôn lỵ của dân Serbes mà canh giữ cho đến năm 1867. Còn năm 1812 có tờ giao ước làm tại Bucarest, chánh-phủ Thổ-nhĩ-kỳ nói rằng vì muốn tỏ lòng tôn trọng lòng đại độ của dân Serbes thì chánh-phủ nhận cho dân Serbie được quyền cai trị nhau trong xứ mình.

Khi ấy có một ông đại-nhơn xướng ra lãnh quyền cai trị xứ Serbie. Ngày 29 Aout 1830 ông Miloch obrenovitch được dân nhận là Đông-cung nước Serbe, vua Hồi-hồi nay không can dự vào việc cai trị nước ấy, những lính tuần canh, những dân Hồi-hồi ngoài các đồn lỵ bị cấm không cho thãm nhập thêm vào đất Serbie nữa. Đến năm 1867, lính Hồi-hồi phải bỏ đất Serbie mà về rảo.

Đời thứ XV, xứ Serbie hóa nên độc-lập có một ông trần-thủ cai trị, rồi lần lần mở thêm quyền cai trị, và nước nhà hóa nên thành trị luón.

Dịch báo Courrier d'Haiphong

Giương phong tục

Les Mœurs et Coutumes ananimités d'après les proverbes

(Tiếp theo)

33. Ớt nào là Ớt chẳng cay, gái nào là gái chẳng hay chồng?

Vôi nào là vôi chẳng nong, gái nào là gái có chồng chẳng ghen?

Trở đời ghen tỵ nhau, một là vị quyền, hai là vị lợi, nếu quyền lợi của mình mà có người tranh mất, thì ghen tức biết sự thường, còn như quyền vẫn quyền, lợi vẫn lợi, mà lấy câu sáo ruộng trước của ghen nhau, thì thấp bụng lắm nhĩ, và lại đê ghen thì phải ghét cái ấy là lẽ tự-nhiên, nếu muốn tranh lấy sự yếu, mà đem cái ghét làm đầu sai, thì càng làm lầm người ta nói rằng chồng chung chồng chia, ai khéo hầu hạ thì được chồng riêng, làm đàn bà chiều chồng lấy con, cứ ngọt lọt đến xương, việc gì mà lại mưu thóc gạo cho. Chi em ơi, mình, cho nó lần tàn khố chừa. Chi em ơi, kẻ lớn thì ngã mặt lên, nắm giữa có nút phân mùi sao được, đứng giá nên làm việc gì đến nỗi dứt đất, thì gât tay nên trăn nghĩ; em, đứng tướng ông Châu công mọi mà không thát.

Xưa có người hay ghen, chồng đợ thớ kinh thì nói bà Hàu phi đời xưa hay đong kẻ dúi cho vợ nghe, có ý răn vợ, vợ hỏi thế ấy ai làm ra, chồng nói là ông Châu công chép ở đời nhà Châu, vợ bảo ứ bà Châu công chép thì mới thát, chớ ông Châu công thì có lẽ sai ra.

34. Con cóc ăn trâu dỏ mồi, có ai lấy lễ thấy tôi thì về; thấy tôi chẳng mang chẳng che, mẹ tôi móc mắt mở mồi lấy gan.

Ngựa ghê độn ghen, màu đàn bà cũng dữ, như mã cộc có gan cộc, thì kiến cũng có gan kiến, chưa đê ai dả móc mắt tôi mẹ được ai, dấy hùa là người ta thấy kẻ dũ tay mà độn phèo, độn phồng rưng những nết ấy thì không vợ bẻ nào ở đàng.

35. Sông bao nhiêu nước cũng vừa, trai bao nhiêu vợ cũng chưa bằng lòng.

Lời các bà thường nói, cả sông đông chó, lắm vợ nhiều con, thế gian mới của một con có ai thì... hướng chỉ là có rế càng đố nóng tay, rằm người còn hơn rằm có; thế như mà làm duyên nhiều vợ, làm vợ nhiều oan-gia, nếu có cơn ăn đầu mắt thì thôi.

36. Chìm khôn đầu con nhà quan, trai khôn tìm vợ gái ngoan tìm chồng, bảo cho những khách mà hồng, thì hầu quản-tự hơn chồng ngọc ngà.

Đôi con một vợ một chồng, một niêu cơm tấm đầu lòng ăn chơi. Lấy chồng làm lẽ khổ lo, cơm người đầy ra cả kho đầy nôi.

Tốt số lấy được chồng chung, lương vía khỏi đóm, ả chẳng khỏi may.

Trông than cây cả bóng cao, mà lần lưng vào, ôm chân lần bóng, thì đầu không được đầu lâu ăn chơi, nhưng cũng là một mảnh bát hơn hồ bát đá, cái ấy là duyên số người ta; đến như tham con người cá kho, tránh lương vía ăn không mà đi lam bê, thì ra giọng hay ăn lam tiếng như đờng kỹ sống hồ kê chài.

Đôi lòng ăn nằm là sung, chồng một thì lấy chồng chung thì đứng. Tha rằng ăn nửa quả hồng, còn hơn ăn cả chùm sung chát lè.

Một thuyền một bến chẳng xong, một chính đôi gào con nong tay vàng. Một ngày đùng môi thuyền rồng, còn hơn chín tháng ở trong thuyền chài.

Bà nằm ở với người đàn, chẳng bằng một chực đứng gần người khôn.

Thà rằng lấy lẽ thứ mười con hơn chính thất những người đàn-ngu.

Một đềm quân-tử năm kê, còn hơn thăng ngọc vò về quanh năm.

37. Mới yếu thì cũ cũng yếu, mới có mỹ miều cũ có công linh.

Đần chàng năm thiệp báy thì, chàng cũng chóng bỏ nãi sẽ này đàn.

Rõ ràng giấy trắng mực đen, duyên ai phận ấy chờ ghen mà gây.

Bài tổng luận. — Trong một tiếng này; đao vợ nghĩa chồng, kê hay người dở, nghe qua như thế cũng đủ biết, không cần phải nói nhiều, cợn như việc lớn bé, thì cũng có người lấy lẽ ăn bát mẹ năm chiếu manh, cũng có người lấy lẽ ăn bát đại thanh năm chiếu mền, người năm bảy đưng của muôn loài, không thể giữ một mực mà nôi được, cớ xem các lời trên ấy, nãi là song với nửa quả hồng, ai hay của nào thì chào của ấy, sự ấy phải liều cửa liều nhà, ghép thân gần phân, chớ chẳng ai xui ai, mà cũng chẳng ai ngăn ai.

Song trong một nhà, trước hết chồng đưng quắp râu, vợ đưng rộng miếng, đàn ông thì nằm con nằm nhờ, mười vợ mười thương, đàn bà nước vẫn đưng bờ, duyên ai phận ấy, giàu ăn khổ chịu, đói no có thiệp có chàng, trên trông xuống dưới trông lên, việc gì chẳng im tai lắng tiếng.

Hỏi

- 1° Gái lấy chồng khôn thì được những làm sao?
2° Làm vợ bé phải nghe ai, lời phải nghe ai?
3° Trai on vua thì được thế nào, gái on chồng được thế nào?
4° Gái làm sao phải về ở với cha?
5° Trai làm sao mà rầu quắp vào?
6° Nửa quả hồng mấy cả chùm sung đáng hơn hơn?

VÂN-CHƯƠNG
Morceaux choisis des Auteurs anciens et modernes
(Cô tìm văn hiệp-thái)

PHÁP VÂN
Littérature française

Caractère anti-scientifique de la théorie de la force
(Cải-tượng cường quyền là một lý tưởng phân cách trí)

Người nước Đức xưa nay có cái lý tưởng thì chối công-ly, chỉ chịu lẽ cường-quyền. Nói rằng lẽ Tao-hóa cốt gây cho giống nòi mạnh như ở thế giới, bao nhiêu những giống khác phải thì đi để lợi cho một dân mạnh ấy mà thôi. mà giống mạnh ấy là giống Địch-thương. Việc giáo dục bên nước Đức, chuyên dạy từ đờn trẻ con mà đi cái chủ-nghĩa ấy.

Pour le malheur du peuple allemand, la théorie de la force est fautive. Rien n'est plus contraire à la vérité de la science que le mot de Nietzsche dans lequel est résumée la théorie de la force appliquée par Guillaume I et ses peuples: « L'humanité en tant que masse sacrifiée à la prospérité d'une seule espèce d'hommes plus forts serait un progrès. »

Contrairement à cette affirmation, l'étude des espèces animales et des races humaines établit de la manière la plus irréfutable que chaque espèce d'animaux et chaque race d'hommes trouve avantage non point à « sacrifier » tout ce qui est plus faible qu'elle, mais à s'associer à d'autres espèces ou races même plus faibles, et que les individus et les familles d'une même espèce ou race ont intérêt à s'entraider. Il en est ainsi parce qu'il n'y a aucune espèce animale, aucune race humaine, aucun individu, parmi les animaux et les hommes, qui possède toutes les qualités au suprême degré. En s'associant les espèces animales les races humaines et les individualités se prêtent une assistance réciproque, puisque chaque associé assure à ceux avec lesquels il s'unite le bénéfice des qualités spéciales qu'il possède.

Vô phương cho đờn nước Đức, cái lý-tưởng cường quyền là một lý-tưởng sai. Văn-sĩ nước Đức là Nietzsche (Niét-dur-xơ-sơ) có nói rằng: « Tiên-bộ là thì cả nhơn-loại để lấy cho một loài người được thành-vượng, đó là lý-tưởng trái với chơn-ly. »

Bem các loài động-vật và các giống người ra mà xét học, thì biết được rằng, mỗi loài vật, mỗi giống người, muốn tiến hóa, không nên thì những loài giống yếu hơn mình đi, mà lại nên biết lực với những loài giống ấy. Trong một giống, một loại, thì bao nhiêu người, bao nhiêu họ đồng chủng, đồng loại cũng nên cứu giúp lẫn nhau.

Như thế bởi vì rằng ở đời không có loài vật, không có giống người, không có người nào, không có con vật nào, là có gồm đủ được các nét tốt cho đến cực điểm. Đoàn tụ lại với nhau, thì mỗi người, mỗi vật, mỗi giống, mỗi loài đem cả bao nhiêu nét riêng của mình mà chung lại, cho các loài khác, giống khác, con vật khác, người khác, cùng được hưởng. Tạo hóa sanh ra các loài vật, bắt no phải tranh cạnh để mà sanh tồn. Trong cuộc tranh cạnh ấy, thì sự hiệp lực với nhau là một cái khi-giới mạnh nhất.

Parmi les animaux, l'association est, si je puis dire, l'arme la plus puissante dans la lutte pour l'existence à laquelle la nature les condamne. On voit les individus et les familles d'une même espèce former des sociétés d'autant plus étendues et harmonieuses que l'espèce est plus faible, c'est-à-dire moins pourvue d'armes défensives contre les animaux qui la menacent. Et plus les sociétés de ces êtres faibles sont nombreuses, plus facilement elles échappent à leurs ennemis, parce que l'ensemble de la société tire profit des qualités particulières de chacun de ses membres. Celui dont la vue est la plus perçante aperçoit l'ennemi de plus loin; celui dont l'odorat est le plus délicat le flaire à une plus grande distance, celui dont l'intelligence est la plus développée donnera le signal de la fuite et indiquera la meilleure direction à suivre.

On voit même, souvent, sur le bord de la mer par exemple, des oiseaux d'espèces différentes vivre ensemble dans une intimité parfaite, se lancer dans une lutte de grands cris, contre l'oiseau de proie qui voudrait s'emparer de l'un d'entre eux et l'obliger à s'enfuir le ventre vide.

Dans ces cas et une foule d'autres qu'il serait facile de citer, que tous les naturalistes doués d'esprit philosophique connaissent, on voit des êtres très faibles, désarmés, se préserver par leur union de êtres les plus forts et, dans beaucoup de lieux, rendre la vie des plus grands carnassiers si difficile que chacun d'entre eux est obligé de vivre isolé sur une sorte de domaine où il ne permet pas que des congénères s'établissent, car il en résulterait une réduction de ses ressources alimentaires. Les seuls animaux carnivores qui forment des sociétés sont ceux qui, se nourrissant de cadavres, n'ont aucun effort à faire pour se procurer leurs aliments; et encore ces sociétés ne se constituent-elles que dans les lieux où la matière morte abonde. L'isolement et les difficultés de la vie ou de la multiplication déterminent la disparition de beaucoup d'animaux très forts.

Presque tous les géants de l'antique monde animal ont disparu, tandis que des espèces très faibles, vivant en sociétés nombreuses, ont traversé des centaines de milliers de siècles pour arriver jusqu'à nos jours.

L'espèce humaine ne se distingue pas à cet égard des espèces animales. Certes, depuis qu'il existe des hommes, il y a eu des luttes, soit entre individus soit entre familles soit entre classes sociales, tribus ou nations, mais dans ces luttes ce n'est pas toujours le plus fort qui l'emporte et la destruction des faibles ne contribue pas nécessairement au progrès de l'humanité; quelques faits historiques ou actuels suffiront pour l'établir.

(à suivre)

Nhưng con vật, những giống vật cùng một loại, thường thấy hiệp với nhau, thành bè cánh, bè loại nò cũng yêu đời bao nhiêu, nghĩa là đối với những cá thể hay làm hại nó, mà nó càng ít càng ít cách làm hại nó, mà nó càng ít càng ít càng ít, và có khuôn phép hay bày nhiều. Những bè cánh kê yêu ấy, càng đông bao nhiêu, thì lại càng dễ tránh khỏi những ác thú bày nhiều, bởi vì mỗi con một đềm những tính oà, những tài năng riêng của mình ra, mà để cho cả bè cánh được đồng hưởng. Con nào tinh mắt thì trông thấy nguy trước. Con nào nhanh hơn thì đánh hồi trước, con nào khôn ngoan thì đến lúc cực thời ra hiệu cho những con kia cùng chạy, rồi đàn cho chúng chạy theo phương hướng tự.

Như ở bờ biển thường lại thấy những chim khác loài, mà cùng ở với nhau một cách thân-cận lắm. Khi nào có con điều đến bắt một con, thì những đàn chim ấy cũng bay, cả ra kêu riu riu mà đuổi cho con ác điều phải nhả mồi ra mà bay đi.

Trong sự ấy, và nhiều sự khác nữa, kê ra rít đó, cáo nhà bác-vật có chiêm-nghiệm ai cũng biết cả, thì rõ-ràng những loài yếu đuối, không có cơ-quan báo-thủ, chỉ lấy sự đồng-làm hiệp-lực mà tránh được những giống vật mạnh hơn mình. Nhiều nơi những loài yếu đuối ấy giữ kín đến nơi những loài ăn thịt rất to, cũng khó mà sanh-tồn được, chỉ chỉ mồi con phải chọn lấy một vùng, rồi giữ lấy làm đất ăn riêng của mình, không cho đồng-loại được lên lãnh đến, sợ nó ăn tranh mồi lương của mình. Trong các giống vật ăn thịt, duy chỉ có những giống ăn thịt vật chết, mới ở chung với nhau thành xã-hội, bởi vì không cần phải gấu sức mới kiếm được lương ăn. Những nơi nào là nơi làm thịt vật chết mới thấy chúng nó tụ hội nhiều. Sự đi ăn núp, sự kiếm ăn khó và sạch để khó, làm cho nhiều giống vật trạnh làm mà phải biến tán đi hết.

Bao nhiêu những giống to lớn đời xưa gần biến đâu cả. Con những loài yếu đuối nhưng tụ hội nhau đông mà ở, thì trải qua biết bao nhiêu ngàn thế-kỷ, đến nay cũng vẫn hãy còn.

Loài người ta, về sự ấy, cũng giống con điều chi cto là khác các loài vật. Kể thì từ khi có nhơn-loại, tranh chấp giết lẫn nhau cũng đã nhiều, nào người nò đối với người kia, họ này đối với họ khác, cũng là những thú bực người, những đăn-học những nước đầu chiến với nhau. Vậy mà trong những cuộc tranh-cạnh ấy, không cứ bên mạnh phải thắng bên yếu; mà rõ-ràng sự tru-diệt hết kê yếu không phải là một việc ít chi, khiến cho nhơn-loại tiến bộ. Lấy một vài việc trong lịch-sử, hoặc mấy việc đương thời, ra, cũng đủ làm tăng chứng cho điều ấy.

(Còn nữa)

ÂM TÍN NGƯỜI ĐI TÂY
Les nouvelles de ceux qui sont partis

Saint Médard en Jalles le 28 Octobre 1916
Cao-triều-Phát, Sous-officier-Ins-térpette du Groupement Annamite à la Poudrière nationale de Saint Médard en Jalles (Gironde) gửi cho

Monsieur le Rédacteur en Chef du journal Lục-tình-tàn-Vân à Saigon.

Kính thăm ông chủ-nhơn và chủ-bút đặng bình an khương-thời, sau thì chúc cho quê-hương đặng quốc-thái, đăn-an, đồng-bang đặng an-cử, lạc nghiệp, mưa thuận, gió hòa, mùa màng đặng trúng.

Tôi đi tất Marseille hôm 2 septembre là nơi tôi nghỉ mệt cùng hình đặng lãnh y-phục mùa lạnh.

Nay tôi đã thuyền-bò lại chỗ này rồi. Số lính đặng ba ngàn người (lính lưu-hậu) đều là người Nam-kỳ ở chung một trại kia gần rừng-rải tại làng St Médard en Jalles.

Quan trên thấy linh buồn nhớ quê hương, nên hết lòng lập một cái rạp hát Annam đặng giải-sầu cho quân lính. Những kép, đào đều chọn những tay hát nghệ. Đồ chơi hát cũng sắm đủ, áo mũ đều làm tại bên này.

Đã vậy thì chớ, Quan-binh-bộ thượng-thơ dạy lập trường-học chữ quốc-ngữ và chữ Lang-tiếng.

Phần... lại dạy... song là... làm ch...
Vây... đồng-h... từ có... cho ph... và sác... mua v...
Rap... binh-h... Famin...
trông-c... kèn, th... coi hát...
Nhấ... của Q... theo c...

GIÁ...
Giá b... Giá l...
lớn (ba...
Sáigan...
Bhà...
quốc g...
hàng v...
trình đ...
Chuong...
Vân...
thước đ...
đó lại s...
nhai và...
giải lập...
cứ một...
mấy n...
ấy này...
được l...
Quan...
việc gi...
hàng th...
người...
thầy m...
để giec...
cứ giữ...
Tron...
rồng l...
xứ ta...
Vân...
được n...
tranh...
nào b...
chỉ để...

Phần tôi đã làm việc ban ngày tới làm dạy học, nên có nhọc một chút, song lương-tám hàng vụ-về, là vì làm chuyên có ích cho Xã-hội.

Vậy xin ông làm ơn mượn hỏi trong đồng-bang (mấy ông, mấy bà) ai có lòng thương kẻ ly hương, xin gởi cho những đồ cuộc tiệc trường-hát và sách vở học quốc-ngữ đăng linh mua vui.

Ráp-hất hôm khai-trương, quan-bình-hồ thượng-thời có sai quan sau-Famin đến mà chứng kiến; khi đóng trường-chiếu rồi, kẻ đón, người tiễn, thì tướng là mình ở Saigon đi coi hai của Cò-ba vầy.

Nhắc lại về nhật-tính của tôi mua của Qui-quan xin ông làm ơn gởi theo chỗ ở trên đây.

Ký tên: CAO-TRIỆU-PHÁT
Cựu Thông-ngôn Phòng-văn
quan Trường-Lý Đê-hình Saigon

THÔNG BÁO

(Informations)

BÔNG-DƯƠNG
(Indochine française)

Nam-Kỳ

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA

Giá bạc kho nhà-nước ... 3 f. 20
Giá lúa, ta 68 kil. chở tới nhà máy Chơ-lơn (báo trả lại) từ 2 \$ 15 tới 2 \$ 20.

Sài-gòn

Quan Toàn-quyền Sarraut

Bản-quan mới được nhứt trình bản-chánh-quốc gởi sang, bản-quan xin trích ra một ít hàng về việc quan Sarraut đã định chương trình để cai trị xứ này khi ngài qua đây. Chương trình ấy dài và quan trọng.

Vấn đăng lộ chính chiến này các xứ thuộc địa phải tự hành-quốc thì nhân đó lại sanh ra nhiều cái vấn-đề về việc sanh nhai và về việc chánh-trị xứ này cần phải giải quyết, thì quan Toàn-quyền Sarraut lại có một lối chánh-trị ngài đã khởi ra trong mấy năm ngài ở bên xứ này lần trước để cho xứ này đứng tự giúp Mẫu-quốc, dân bản xứ được lòng yêu mến Mẫu-quốc, thêm nữa.

Quan Toàn-quyền Sarraut đoán quyết rằng việc giao hóa mở rộng, số nhà thương đặng thêm, sự chính đôn các Tòa-hình, cho các người bản-quốc dự vào hội đồng chánh-trị để thay mặt dân, đều là lối của nhà nước dùng để giao sự văn-minh xứ này. Vậy thì ngài cũng cứ giữ theo lối ấy là lối của ngài bây vè ra.

Trong việc sanh nhai, ngài nói đất này rộng lớn và thổ sản nhiều, nên ngài sẽ lo cho xứ ta như thổ sản ấy mà làm giàu có thêm. Vấn xứ này có sức mà giúp cho Mẫu-quốc được man mẫn và tấn phát sau cuộc chiến tranh. Tuy quân Đức nó làm mưu kế thế nào bên chôn Viên-đông, đến nay chưa hại chi đến lối quyên xứ này.

Thẻ lệ tiệm cầm đồ Đông-dương

Hôm tuần rồi Bồn-quản có nói rằng Đức-giám Quốc đã ký tên lời chỉ dụ về việc thẻ lệ việc tiệm cầm-đồ Đông-dương hôm ngày 6 octobre 1916. Nên nay Bồn-quản xin trích lục mọi vật đầu trong lời chỉ dụ ấy như vầy:

Điều thứ ba - Việc cho vay ấy thì phải ít h theo tiền công, tiền lãi số bạc vay, tính ra lời mỗi trăm bao nhiêu, cứ lời nghị quan Toàn quyền định không đặng quá lời hai phần mỗi tháng (2 %).

Việc thuê ấy không tính tiền chi khác nữa.

Điều thứ tư - Tiền lời cho tiệm cầm đồ thì cứ tính từ nửa tháng kể từ ngày cầm cho đến ngày chuộc hay là đến ngày đem ra mà giao giá bán món đồ ấy, cứ kể mười lăm ngày trọn mà tính.

Điều thứ năm - Người đi cầm đồ muốn chuộc ngày nào cũng đặng, miễn là đứng để quá tháng, nghĩa là quá ngày tiệm cầm đồ đã định phải chuộc, tiền lời tháng đầu cứ tính theo ngày cầm, bắt đầu là ngày nào cứ trả lời trọn tháng.

Điều thứ sáu - Người đi cầm đồ quá ba tháng đ ng phải theo lối thẻ lệ định xin bản-đề ấy đi. Tính tiền lời bao nhiêu cho tiệm cầm đồ rồi, còn lại thì giao lại cho người đi cầm đồ.

Điều thứ bảy - Nếu đồ nào tới tháng mà không chuộc, thì tiệm Cầm-đồ đặng phép bán.

Nếu đem ra mà bán chưa ai mua, người đi Cầm-đồ đặng phép trả tiền lời và vốn dù mà lấy món đồ mình lại.

Điều thứ tám - Nếu mà bán đồ ấy trở hơn lời và vốn thì tiệm Cầm-đồ giữ tiền dư ấy đi một năm một ngày, chờ người đi cầm đem giấy Cầm-đồ và đủ pháp đến lãnh. Nếu quá kỳ không ai đến thì sẽ nhập vào số tiệm Cầm-đồ.

Điều thứ chín - Chiều theo điều thứ 5, và thứ 6 nói trên đây, thì tiệm Cầm-đồ cứ đem ra mà giao giá bán. Các việc rao báo thì tiệm Cầm-đồ chịu lấy.

Các quan giao giá bán đồ ấy thì phải có lời nghị quan Toàn-quyền Đông-dương bảo cứ, các quan ấy đặng phép ấn tiền công 4 phần trong mỗi trăm về giá đồ bán cho ông bán. Tiền ấy tính thêm giá tiền mua, và người mua phải chịu.

Điều thứ mười - Hủy lời chỉ dụ ngày 28 juin 1913 về việc thẻ lệ tiệm Cầm-đồ Đông-dương.

Tòa quán-vụ - Tòa quán-vụ trong Nam-kỳ nhóm lần thứ hai hôm ngày thứ bảy 9 décembre 1916, hồi 7 giờ ban mai đặng xử mấy tên kẻ ra sau đây:

Nguyễn-văn-Hoi, Phạm-văn-Lich, Nguyễn-văn-Biên, Huỳnh-văn-Hon, vì tội trốn bỏ trại trong lúc giặc;

Nguyễn-văn-Đát, Nguyễn-văn-Som, Nguyễn-văn-Lê, Lê-văn-Mit, Nguyễn-văn-Nam, vì tội trốn bỏ trại trong lúc giặc và lấy y phục theo; Lương-văn-Cam, vì tội ăn trộm; Nguyễn-văn-Sư, vì tội đồng lõa ăn trộm.

Tòa quán-vụ lên án xử:

Tên Nguyễn-văn-Hoi, 6 tháng tù, có tên lính sơn đá Lambert bảo chữa; tên Phạm-văn-Lich, 6 tháng tù, có tên lính sơn đá Espinet bảo chữa; tên Nguyễn-văn-Biên, 3 năm tù, có tên lính sơn đá Lambert bảo chữa; tên Huỳnh-văn-Hon, 6 tháng tù, có tên lính sơn đá Lambert bảo chữa; tên Nguyễn-văn-Đát, một năm tù, có tên lính sơn đá Lambert bảo chữa; tên Nguyễn-văn-Som, một năm tù, có tên lính sơn đá Espinet bảo chữa; tên Nguyễn-văn-Ngoc, 18 tháng tù, có tên lính Espinet bảo chữa, tên Lê-văn-Mit, một năm tù, có lính sơn đá Espinet bảo chữa; tên Nguyễn-văn-Nam, một năm tù, có tên lính sơn đá Lambert bảo chữa; tên Lương-văn-Cam, một năm tù, có tên đội Eissenven bảo chữa; tên Nguyễn-văn-Sư, được tha bổng, nhớ có tên lính Espinet bảo chữa;

Tội sang đoạt - Theo lời thưa của ông chủ hãng xe lửa nhờ thì tên Nguyễn-văn-Trung, là người bán giấy tại Hóc-môn và tên Lê-văn-Nên, là người cắt giấy đều bị bắt giải cho tòa phân xử vì tội sang đoạt một số bạc chưa biết chắc là bao nhiêu.

Tên Trung cũng bị cáo nữa: thứ nhất về tội sang đoạt một số bạc 8 \$ 50; thứ nhì, vì tội mạo văn tự mà sang đoạt một số bạc 15 \$.

Đầu giá - Bữa thứ tư nhậm ngày 27 décembre 1916, 9 giờ ban mai tại phòng hội-

đồng thành phố nơi dinh quan Đốc-lý sẽ đầu giá Tiêm-cầm-đồ tại Saigon một năm, từ ngày 1^{er} janvier 1917 cho tới 1^{er} janvier 1918.

Mất con - Tên Lê-thị-Lôi, là người bán rau ở làng Trương-bình (Cholôn) khai rằng đứa con gái của ả tên Trần-thị-Phai, 6 tuổi, bề cao chừng một thước, mình ốm, mặt dài, nước da tím thường, tóc xoăn tới vai, bản một cái áo dài hàng nư, một cái quần lãnh đi lạc mất trong lúc hai mẹ con ở tại chợ giữa.

Ăn trộm 1.039 \$ 21 - Tòa đặng tra xét tại làng Tân-bur (chợ Ba-cum) và làng An-thành về tỉnh Cholôn một vụ ăn trộm tiền 1.039 \$ 21 trên chiếc ghe chài số hiệu 40797 của hãng bán đầu lửa, tên Phạm-văn-Thương, 30 tuổi, Phạm-thị-Sang, 30 tuổi, Nguyễn-văn-Trần, kêu là Sao, 38 tuổi, Phạm-văn-Quon, 50 tuổi và Phạm-văn-Bon, 24 tuổi bị bắt giải đến Tòa.

Ăn trộm ngựa - Tên Trần-văn-Sau, 34 tuổi, là người ở đánh xe kiển số 468 ở Phú-hòa và tên Vũ-văn-Yang, kêu là Ven, 35 tuổi, làm mượn ngày ở Tân-hao-Đông (Chợ-lớn) bị giải đến Tòa vì tội ăn trộm và đồng lõa ăn trộm bởi họ trả một con ngựa giá đặng 15 \$ của ả kia tên Trần-thị-Nu, ở làng Phú-đình (Chợ-lớn).

Gởi rời khó đòi lại - Một người đồn bà Annam tên là Trần-thị-Giỏi ngụ tại đường Phú-giao (Chợ-lớn) đã thừa rằng có gởi một đứa con tên Trần-văn-Hon, 2 tuổi cho Trần-thị-Hue ở đường Blancubet tại Saigon giữ đùm đi bừa, ả này lại giao đứa nhỏ, ả ấy cho người đồn bà Tàu tên Lương-Y 44 tuổi ở chung với mình; người đồn bà Tàu này lại không chịu giao đứa nhỏ ấy lại cho Thị-Giỏi, nói không phải Thị này là mẹ đứa nhỏ.

Đổi lều
Ăn trộm vòng vàng - Nhon lúc vàng mất người đồn bà bán trà, kẻ gian tẻ lên lều trong hộc tủ kê của người đồn bà này 4 chiếc vàng giá đặng 92 \$ và 48 \$ mất.

Người ta nghi cho một người đồn bà an-nam thường tới lui giúp người này trong cuộc buôn bán vì từ ngày mất đồ thì nó trốn mất mà chẳng trở lại.

LỜI RAO

Bồn-quản có tiếp được một cái thư recommandée của một vị ở Thanh-phủ gởi lên trong ấy có gần 1 \$ và 17 con niên 0 \$ 04 xin in thiệp và 100 bao thư.

Thăng Chà và này đi đâu vậy, mầy có đi về mau không, sữa mầy hỏi để xôm lăm! Nhà này chỉ uống sữa "LA PETITE FERMIERE" thôi! Chạy cho mau, không thì chết háy giờ!!



Trong thơ ấy không có biên tên, và chỗ ở nên bồn quản không biết đầu mà trả lời: Vầy vị nào gởi thơ ấy, xin mau mau cho bồn quản biết tên, hầu có in thiệp cho.

Bồn-quản

HÌ-TÍN

Bồn-quản mới đặng tin ông Lê-thành-Long (Saigon) ông Tô-ngọc-Dương (Saigon) ông Ngô-văn-Chiêu ông Vương-quan-Kỳ (Saigon) ông Trương-mỹ-Thanh (Travinh) đều mới thi đỗ khoa tri-huyện, nên Bồn-quản vãi lời kính mừng và cầu xin cho bồn vị tân-thọ: **Biên hoc trong phá bươm lái vững, đường danh dưng rũi ngựa xe êm,**

Bồn-quản

CỰC-ĐÔNG (Extrême-Orient)

Tin lành

Đức Giám-quốc Lê-nguyên-Hồng có hạ chỉ sai quan Nguyễn-soái Pao-Kouei-Ting qua Moukden mà viếng quan Nguyễn-soái Tsouen-Cheng đang đương bệnh tật nhà thương Hồng-thập-tự, vì lúc đánh với quan Mông-cổ gây loạn thì ngài bị thương. Quan Nguyễn-soái Pao mới về tới Bắc-kinh, ngài nói quan Nguyễn-soái Tsouen bị thương tích, ngày nay đã khá khá. Chẳng còn lo sợ chi nữa.

Thương-hải và quan Cách-mạng
Cờ tin giấy thép ở Thượng-hải cho hay rằng chánh-phủ thì đó tồn đã hơn 170 ngàn đồng đặng mà trừ cho tuyệt quan Cách-mạng, nhưng mà quân ấy cứ còn mãi.

Phong Thương-mại có mua giấy tàu và giấy xe lửa phân phát cho dân Cách-mạng đặng cho chúng nó bỏ Thượng-hải mà trở về bản xứ. Hôm ngày mồng 4 cho đến mồng 7 thì đã phát có 5000 giấy tàu và xe lửa.

Tiền bạc thiếu thốn

Ông Lou-jong-Ting tổng-đốc Quảng-đông và ông Tcheng-chou-Fan Nguyễn-soái Quảng-ây, hai ông đều có thương số về kinh mà xin gởi bạc tiền thêm, nhưng chẳng có mà gởi vì cuộc vay bạc bản tin với tư liệt-cường đến nay chưa xong. Theo lời quan đầu phòng-văn và quan hộ-bộ thượng-thor trả lời biểu hai ông chạy đầu đặng thì chạy lấy.

2^o HỘI THI BẠNG LẠNH CHỨC
AGENT TECHNIQUE DU 2^o DEGRÉ.

Khoa thứ nhì

Phạm-Huy, kỹ-lục hạng tư, học
sành tại Tào-lác học-đường.

Phạm-vân-Quang, id.
Trần-vân-Khâm, id.

Nguyễn-vân-Bên, kỹ-lục nhì hạng số
Tào-lác địa phận Nam-kỳ.

Các vị kể tên trên đây đều thi đầu
khoa thứ nhì và thứ nhì, nên được cấp
bằng làm agent technique du 1^{er} degré
hạng tư, lương bổng mỗi năm là 800\$00,
trừ ra thấy Đèo-trọng-Kim, Trần-vân-Áo,
Trần-vân-Thơm chưa đúng 21 tuổi nên
phải cấp bằng làm kỹ-lục nhất hạng
(Điều-thứ 17 thế lệ trong trường gần
hết trong lời nghị ngày 15 avril 1913).
Đặng cấp bằng làm agents techniques
de 2^o degré hạng tư thì lương bổng mỗi
năm đặng 550\$00, bốn vị kể tên sau đều
thi đó.

CHƯ VỊ ĐA GỖI BẠC

Bốn quân lấy làm cầm on thứ vị kể ra sau này, vì có
1846 gô gi mandat bạc để trả tiền mua như-trình
cho Bốn quân; ấy là sự giúp cho Bốn quân mà ít
hữu ích mà mang củao văn minh.

Table with 3 columns: Name, Mandat, and Amount. Lists names like D.V.N Soertrang, Ng.V.O. Cantien, etc.

Rượu TONI-KOLA SECRESTAT là rượu
rất bổ hơn các thứ rượu khác, bổ nước
đá vào thì thành thứ rượu rất bổ sanh.

Hãy đi bán hẳn thiết mình một ly

TONI KOLA
Minh hãng DENIS frères từ mà thôi.

Nhà DENIS frères tại Saigon rao riêng
cho các bạn hàng rằng: Các thứ rượu chắc
của hãng rất kỹ càng. Hàng sáng lòng gỏi
bổn gia và màu rượu cho không miễn là
phải có xin thì đặng.

GRAVURE SUR MÉTAUX & MARBRES
CACHET
TIỆM KHÁC CON DẤU ĐỒNG, mũ thung, và bằng
cây, chạm mô bia đá cẩm thạch v.v. Xin quý vị
muốn dùng kiểu nào thì đều làm đẹp như ý
tính giá lại rẻ.
NGUYỄN-CHÍ-HÒA
GRAVEUR
42, Rue Amiral-Dupré. SAIGON

TÀU HƠI
CA-NỐT

Có kiểu để đưa, kiểu để đi dạo, kiểu để đi
làm công việc, sức mạnh nhiều lực lớn nhỏ
đủ thứ.

Vỏ bằng cây giá trị—mây máy cứng chắc
Chắc chắn—chạy mau—xinh đẹp
Hãng của ông CH. BARDON

Đường Paul Blanchy môn bài số 156,
Phòng việc ở đường CATINAT, môn bài
số 7 tại SAIGON.

CÓ TRẠI BÓNG TÀU Ở KHÁNH-HỘI

HẦY HỒI TẬP SAO-LỤC GIÁ CỬA CỬA HẸNG
Các phu-gia, diên chủ, có ruộng đất nơi
má sông, má rạch nên xem lời rao này.

PHỔ THÔNG GIÁO KHOA THƯ XÃ

BIBLIOTHEQUE FRANCO ANNAITE DE VULGARISATION

Publi sous le Patronage de F.-H. SCHNEIDER, Éditeur à Saigon

7, BOULEVARD NORDOM

Sách học
Sách Phổ-thông
Van-chương
Tiểu-thuyết
Sử-ký
Công-nghệ
Văn minh tân học
các khoa

In bán rồi, những sách sau này:

NGUYỄN-VĂN-VĨNH. THƠ NGU-NGÔN La Fontaine
(Les Fables de La Fontaine traduites en Annamite)
Quyển thứ nhất 32 trang, giá. 0 \$ 10
Quyển thứ nhì 16 " " 0 05
CHUYỆN TRỀ CON Perrault
(Les Contes de Perrault, traduits en Annamite)
Quyển thứ nhất 32 trang, giá. 0 \$ 10

TRẦN-TRUNG-KIM. SƠ HỌC LUẬN LÝ

Một quyển 84 trang, giá. 0 30

Đương in sắp xong:

NGUYỄN-VĂN-VĨNH. Télémaque Philon lưu ký
Gil Blas de Santillane
Gulliver Du-Ey

TRẦN-TRUNG-KIM. Sơ Phạm Giáo Khoa
Nam Sử Sơ Học

PHẠM-KẾ-BÌNH. Việt Nam Phong Tục
Gỗ dân Trờ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC. Thánh-Thân Tây Vương ký
Sông Phụng Kỳ Duyên

Khi nào in xong sẽ định giá.

BÁN BUÔN
LÊ
Tại Hiệu in F.-H. Schneider
7 B' Nordom, Saigon,
Tại nhà học 22 người soạn,
20 B' Carreau Hanoi.
ở các cửa hàng sách Saigon,
Hanoi, Haiphong, Tourane và
Hué.

Tàu bán tây mới chở nước chắt thiếu gi

RƯỢU MIÊU

LA BIÈRE VELTEN

CÓ MỘT MINH HẰNG

DENIS FRÈRES

Trẻ rượu này bán khắp cả Đàng-Đương

SÁCH BÁN

Tại nhà in của

M. SCHNEIDER

Sách dạy nấu ăn tiếng

Langsa mỗi cuốn 2\$00.

Romans đủ thứ từ 0f. 90

tới 3f. 50.

Có bán giấy, mực, viết

chì, ngòi viết, thước,

gomme, dùng các đồ

đùng cho học trò các

trường.

Ai muốn mua thì gởi thơ

lên ta sẽ gởi đến nhà thơ

thì phải đóng bạc trước mà

lãnh đồ (contre rembourse-

ment).

THƯƠNG TRƯỞNG

Giá các thứ hàng hóa xuất cảng

Table with columns: TÊN CÂY THỜ CÂY, BÈ HOÀNH VÀ TRƯỜNG, GIÁ THƯỚC CHUÔNG, GIÁ CÂY CHUÔNG, GIÁ GỖ SỨC KHÔNG VỎ.

Table with columns: LOẠI CÂY TRÀM, BÈ TRƯỜNG, BÈ HOÀNH, TỶ 100, GIÁ.

CÁC VẬT THỜ SẴN

CÂN TÀ, GIÁ BẠC

Large table listing various goods and their prices in silver and gold, including items like silk, cotton, and various types of cloth.

Đại-pháp-công-thiền, các quốc-giáo
Điêu vẽ các tôn, quan có danh tiếng nước Đại-
pháp từ sơ khai đến đời nay, nhiều chuyện có
ích và hay.
Giá 2 tr. 50
Thảm gô 0 50

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
7, Boulevard Nordom. SAIGON
NEO BẢNG CHỮ QUỐC-NGỮ, đặng
thầy Moseaux soạn dịch, các thầy tân học
việc dạy để bán chọn sách của ông LAMAZZ
P. LAMAZZ biên dịch ra.
Giá 4 tr. 60
Thảm gô 0 50

TRÌNH CÙNG CHU-VI HÚT THUỐC ĐIỀU ĐANG TƯƠNG:

TABAC DU GLOBE

(THUỐC GÓI CÀ-LỐP)

Vị nào biết xài thuốc hút đều ưa dùng thứ thuốc **CÀ-LỐP** làm vì: một là giá rẻ lắm, hai là mùi ngon.

Hàng thuốc **CÀ-LỐP** dùng nhiều tay bác sĩ thạo nghề dọn thuốc mà chọn lựa những lá thuốc nhưt hảo hạng hơn hết mà làm ra.

Cách dọn thuốc kĩ-càng như vậy thì mùi nó dịu ngọt, không ngạt cổ, chẳng phat ti và lại làm cho miệng lưỡi được **THOM-THO, IM-MÁT**. Bởi thuốc này tinh anh và tuyền soạn làm nên mới được như vậy.

THUỐC GLOBE (Cà-lốp) này, vì tánh tình hào, thiệt là một **VI-GIẾT-TRỪNG** qui lạ, nó tảo trừ các con tễ-vi trong miệng mình. Hễ dùng nó thường cũng như mình đề phòng các bệnh hoạn vậy.



CIGARETTES DU GLOBE

(THUỐC ĐIỀU CÀ-LỐP)

Chuyện này chú-vi ưa dùng thuốc điều đều hiệu rõ từ ngày **THUỐC GLOBE** (Cà-lốp) tràn qua Đông-dương đến nay đã hơn hai chục năm dư rồi.

Phẩm bán thuốc rời hay là thuốc vẫn thì phải dùng giấy mà gói bao.

Vậy nếu những bao ấy mà huê dạng mất tiền thì tự nhiên cái ruột trong phải là thứ rẻ đặng có thừa trừ cho vữa cái giá.

Thuốc ta đây bao rất đơn sơ, chẳng tốn mấy đồng, cho nên ta có thể mà chọn thứ thượng hạng.

Cách bao gói đơn sơ của ta đây làm cho ta bán đặng thuốc tốt chớ không phải bán giấy hay là bán hình chi.

Hãy hỏi mà mua đâu đâu cũng có: **THUỐC GÓI GLOBE** (Cà-lốp) và **THUỐC ĐIỀU GLOBE** (Cà-lốp)

DENIS FRÈRES

Bordeaux. — Saigon. — Haiphong. — Hanoi. — Đại diện cả Đông-Dương

PHÁP-DƯƠNG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông lương-y **GUILLIÉ**

Từ tám mươi năm nay thuốc **ELIXIR** có chế đường của quan lương-y **GUILLIÉ** lấy làm thần hiệu trong những bệnh **HƯ PHẾ**, đau trong **TI VI**, đau nơi **TRÁI TIM**, **ĐAU GÂN**, **ĐAU MÌNH**, **RÉT VỎ DA**, hoặc **CHÓI NƯỚC**, **BỆNH KIẾT**, **BỆNH HO ĐAI**, **BỆNH CŨM**, **GHỀ CHỐC NGOÀI DA** và bệnh có **TRÙNG LẠI TRONG BỤNG**.

Ấy là một thứ **THUỐC XÒ** rẻ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho **HUYẾT RA TINH KHIẾT**. Những bệnh gộc bởi **ĐÀM** hay là **MẬT** phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đăm nào mà không có dấu ký tên **PAUL GAGE** thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ **THUỐC HOÀN XÒ**
nữa cũng rất trong thứ **Elixir Tonique Antiglaireux** của quan lương-y **Guillié**.

Chánh chủ trữ thuốc này là nhà: **PAUL GAGE FILS**, nhất hạng hảo chủ y sanh, đường **GRENELLE ST GERMAIN** môn bài số 9, ở tại đó thành **PARIS**.

VÀ TRONG CÁC DƯỢC PHÒNG ĐỀU CÓ BÁN

KHOẢN CHẤT THỦY
(Nước suối kim thạch)

VICHY 
PHÁP-QUỐC-TUYỂN
VICHY CÉLESTINS

Có bán nguyên vẹn ở: Trại binh đàu Thập, bệnh đàu Bàng-quang, bệnh Phụng - Thạch-lâm-bình (Kê) — Bao máy chế lặt-lá.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bệnh đàu gan và bệnh đàu.
VICHY HOPITAL trị bệnh thương đ, trường nhiệt.
Hãy coi chừng đồ giả mạo, khi mua phải coi cho trúng thứ nước nào mình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TẾ
là muối tự nhiên trong nước suối kỳ mà ra. — Cả hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.
COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình dọn nước xít (mọt-khi-chất).

LIÊU TRAI CHÍ DỊ

Truyện Liêu-trai chí dị cuốn nhì in rồi, cuốn ba cũng gần rồi, hay lắm xem nó mà giải buồn rất có thú vị, mỗi tháng ra một cuốn. Tại nhà in J. VIẾT đường d'Ormay Saigon và tại nhà M. Phạm-xuân-Lâm 121 đường Bourdais Saigon đều có bán.
Giá mỗi cuốn là: 0\$30

NAM-HÔNG-PHÁT

Khách sang ở đường Boulevard Bonnard số 106 ngang gare xe lửa nhỏ Saigon-Gavap, tại chợ mới Saigon

Bán rượu tây và sữa xe máy, đèn essence và đèn alcohol.

Có chớ mướn phòng ngủ sạch sẽ rộng rãi giá rẻ hơn các nhà khác.

Quý quan, qui khách muốn mua bất cứ vật chi thì tôi mua giùm, niêm phong và lượng gói tới chi ở cho máy ông.
HUY-NH-Đ-KY.

SÁCH MỚI

Tại Báo quán Lục-tính Tân-văn có bán những sách quốc-ngữ sau đây:

- Tiên-truyện của Perrault quyền thứ nhất 32 trang giá... 0\$10
- Tiền giới... 0 06
- Annam-Sử-lược quyền thứ nhất 0 30
- Tiền giới... 0 08
- Annam-Sử-lược quyền thứ nhì 0 30
- Tiền giới... 0 08
- Áu-học tập-đọc... 0 10
- Tiền giới... 0 06
- Ái mua xin gói có nhà thơ cũng đặng.

Tại nhà in ông P. H. SCHNEIDER 7, Boulevard Nordem - SAIGON

CÁCH LÀM BÁNH VÀ MŨC - Day
nhiều món rất khéo, bia và đẹp.
Giá... 0\$40
Tiền gói... 0 04

XIN HÃY ĐẾN THỬ XEM. MÀU LẮM! MÀ RẤT KỸ CANG

TIỆM MAY NGUYỄN-HỮU-SANH

ở gần gare xe lửa Cầu-ông-lãnh

Máy đủ các kiểu áo-xiêm quần, dài, và y phục Âu-châu (paletot) theo thức thê. Có bán sẵn, vải-bò, tơ-lụa, kiểu mới bông-lụa. Lược-lông Bắc, Cẩm-chân Tàu, cũng hàng Tây, hàng Nhật-bòn, các màu sắc.
Vải, Phô, Xu, ãn, Lành, Trung-buê, Nhuyễn Gia-dụng, thật tốt!

Thơ, tướng, truyện, Quốc-ngữ bán sỉ và bán lẻ vãn vãn!!!
Nếu chú-qui-vi, muốn hỏi kiểu đồ chi, xin viết thư đề:

Mme NGUYỄN-HỮU-SANH,
110, Quai de Belgique Cầu-ông-lãnh, SAIGON.

TAI NHÀ IN ÔNG F.-H. SCHNEIDER

7, Boulevard Nordem SAIGON

Lectures Françaises

Ông CARRÈRE

SOẠN

Gồm nhiều chuyện hay và có ích.

Trước hết nói về nước Lang-sa se khai cho đến lúc thành trị bây giờ, sau hơn một trăm bài đủ các thứ chuyện khoe ngôn ngữ.

Giá..... 1\$00
Tiền gói..... 0 10

SAIGON THƯỢNG ĐẲNG DƯỢC PHÒNG

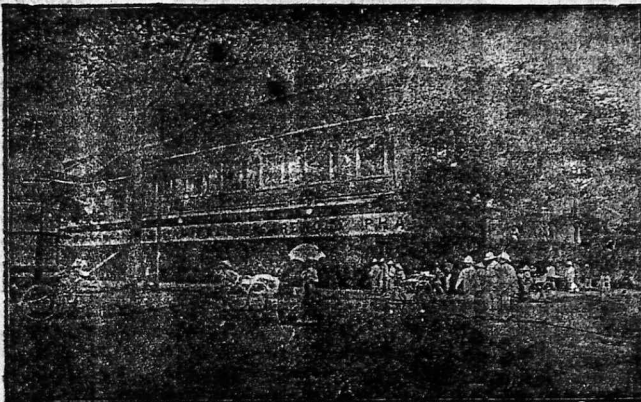
G. RENOUX

Nhứt hạng hảo tễ-sư, ngang rạp hát Langsa. — Tiệm cũ HOLBÉ, sáng tạo trong năm 1865 BẤT NHỊ GIÁ

Thuốc men và các món đồ khác bán trong tiệm đều là đồ nhất hảo hạng.

Trữ đầy tiệm, mà mỗi kỳ tàu đều có chở qua luôn luôn.

Đồ hóa-học, thuốc men để dùng bán trong tiệm thuốc, đồ dùng về kỹ-nghệ, về nghề chụp hình, dược thảo, đồ bó rịt, và đồ phụ tùng theo tiệm thuốc, kiến chai ly trong sở thiết-nghiệm, máy chẩn-chất, áu-nhi-khoa, thị-học và cực-chuẩn-kính-chi-cơ-khi. Bán đủ các thứ đồ dùng trong nhà thường, nhà bình v. v.



GIẤY THẺPHÓI TIỆM SAIGON. 215 CHOLON. 338

Rương sắt bỏ theo tàu, dùng trong nhà vườn, nhà ruộng, xe hơi v. v.

Đồ máy làm thuốc tễ. Thiết-nghiệm phân giải theo cách hóa-học, để tìm kiếm vi trùng và phân giải hàng hóa, đem đồ bó rịt và thuốc trừ độc, chuyên-môn, thuốc hiệu chữ R của ông lương-vị Holbé bào chế, mà trị bệnh hút á-phiện.

Đồ hương-vị về cuộc vệ-sanh. Bán đủ các thứ đồ để chụp hình. Bán si và bán lê.

Mỗi lần mua thuốc phải coi cái nhãn hiệu, để nạp tại tòa cầu chừng y theo luật. Hãy viết thư mà xin sách dược-tánh-lược-biên-bảng-chức-quốc-ngũ-và-chữ-nho, và sách riêng nói giá cả đồ chụp hình. Tiệm này có cửa và to hơn hết các tiệm trong quận hạt. — Cuộc dọn dẹp bảo chế y như các tiệm thuốc to đương thời tại PARIS.

TÔI KHÔNG ĐÓI BỤNG !

Ấy là câu thường thuyên họ hằng nghe một trong lúc giờ nghỉ làm mà đang một được đứng ở cửa kính thì-lực mình đã hao tốn trong cơn làm lụng.

Trong lúc nóng nực

Nếu Chư-tôn muốn ăn uống lực học thường thì cần phải dùng những rượu khác vì rượu ra giá đắt (spirits frías) và ở những khi này tên rất hay chỉ có trong một vài khi tên hay, đặc biệt cũng có đến tên rượu này, để thường uống nó thì làm cho rượu này, làm tiêu tan niềm địch (la moutarde) trong bạn sẽ rồi làm cho bạn cho mình khỏe trở lại kỳ v.

Vì sao vậy ?

Trước một chiếc đồng hồ khi nghĩ đến một đồng ruợi thì chẳng náo nức thế ruợi gì hết, có đúng?

MỘT LY BÉ RƯỢU



QUINA GENTIANE

Là thứ rượu của các thầy y dùng San-Paulo (Kagay) đời, và nó là cái uống náo nức, cũng như là Bàng-dương ta đây. Rượu này làm bằng các thứ thảo mộc rất có danh từ thuốc lào.

QUINQUINA và GENTIANE

Một các thầy y này cũng có dùng loại mà gần với rượu này cho dễ uống, mà lại thanh tho, dễ cho có thể hay hơn loại cũng, cũng chế bằng.

Phải uống

một tíen mình mà có hiệu quả trên cơ thể vậy.

Nhà MAZET

Đường Paul Blanche, môn bài số 18, Saigon, chỉ uống thì mà có, thiết quả như lời tôi mới chứng sai.

Có bán trong các tiệm hàng-xuân.

NHƯƠNG KHIA NỮ Y Sĩ

(Chirurgiens - Femelles)

Bà Rose Labille de Vincennes có một Teddy de Vincennes làm nghề trồng rừng có bằng-cấp 3-riên thành Bordeaux ban. Bà Rose Labille, lấy nước thảo mộc mỗi ngày: sớm mai từ 8 giờ đến 11 giờ, chiều từ 3 giờ đến 5 giờ. Trời nóng chườm nước vào các ngày lễ.

Trồng rừng và nhứt rừng mà nhứt cách kén Prothée Bisc (Kỹ nghệ) v. v.

Nhà này người tên 5 \$, còn một 3 \$, bị là rừng, làm từ 6 \$ cấp. Nhà, trồng rừng thường uống nước mà có cấp độ cấp độ.

Địa chỉ: 110 rue de Valenciennes, Saigon.

CIGARETTES DIVA

Thuốc đũa hiệu là Cigarettes Diva là thứ thuốc tốt hơn hết, hút nó đã không khô cổ, và khỏi mang sự bệnh hoạn, vì thuốc này không có nicotine như các thứ thuốc khác, khói nó thơm tho và dịu lẫm.

Mỗi một gói thuốc này đến có để một cái hình chụp rất khéo và rất đẹp để, mà lại trong nhãn gói có để một cái giấy Ban-Thuông (Bon-Prime) tặng tặng hoặc, một cái đồng-hồ, hoặc một hộp khăn mouchoirs, hoặc một sợi giây lưng hay là một dây da vắn vắn. Như ai dùng những giấy này, thì hãy đem tới hãng A. et E. Mazet môn bài số 11 đường Paul Blanche, Saigon mà lĩnh thưởng bằng ai ở xa gửi đến không được, thì gửi về một giấy mình đang có ông y gửi món đồ của mình dùng đó lập tức.

Có bán trong các tiệm bán đồ tạp về

THƠ TIN VĂNG LAI

(Petites correspondances)

La Chand de Fonds (suisse)

Kính lời cho ông hay rằng tôi có tiếp được hai vé thuốc Dragées Rabateau của ông đã sẵn lòng gửi đến cho tôi, vì tôi có gửi thư mua thuốc ấy của ông.

Tôi lấy làm cảm ơn ông hết sức, bởi vì thuốc ấy nó làm cho tôi đứng mạnh giỏi luôn. Khi trước tôi mất máu, yếu cho đến đi đi chẳng đứng, cũng như thuốc thần hiệu ấy cho nên nay tôi thiết mạnh như thường, chẳng cần đan 5m chỉ nữa.

Mme B. M.

Có trẻ tại tiệm thuốc Thượng-đẳng, chủ tiệm là G. RENOUX nhứt hạng hảo-tễ-sư, Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-bình, môn bài số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giết xe lửa lớn.



Người đàn bà mang bệnh không ngủ và bệnh hoai căn

Người đàn bà hoặc gái trẻ mà mạnh cũng không mạnh là tại nơi bộ căn cốt mà ra.



Đàn bà con gái mang bệnh này không được, hay chiêm bao chiêm bị, mặt mày nóng hầm như ở gần bếp lửa, chóng mặt, ngực hồi hộp, thổ đờn chừ người gần trút linh hồn, ngớt hơi, đau mình, khó ở trong lúc có đương kinh, vì vị cứng, đau thất lưng, ấy là tại nơi căn cốt liệu tuy làm cho mang sống người đàn bà con gái ra cực nhức lẫn lẫn bị ra trầm trở không phương trị nổi.

Nếu muốn cho dứt hẳn bệnh, vậy có mấy chỉ khá mua thuốc thần hiệu của người học sanh kia tại nhà thương thì về mới tìm được hiệu là "Neurine" uống nó vô hại, uống rồi sẽ thấy ngủ khỏe, hết hoai căn, cần cốt yên tĩnh như thường.



Giá 1 vé tại Saigon: 4 quan 75. Trẻ tại tiệm thuốc Thượng-đẳng G. RENOUX de Be MARIE LAURENS và tại THIẾT-NHIỆM SỞ thành Paris số 2 đường Baboucaire.

Nhất là trong xứ Nam-ky. — Người nào đứng rằng sự nóng nực vô quan hệ. Thiệp là sự nóng nực nó chẳng làm cho mình đau đớn thời qua, song có nhiều người vì nó mà mệt mỏi trở nên lười-lười, ăn uống không chừng, tiêu hóa chậm chạp. Vì vậy thường bệnh hoặc ăn ngủ không toại thê chi.

Hãy uống một hai hũn Pilules Pink trong bữa cơm, lúc trời nóng nực, thì việc thực sẽ đứng tiêu hóa mau về luôn luôn. Hoàn Pilules Pink là một thứ thuốc khai-vị làm cho mau tiêu hóa vật thực và bổ căn bộ, giúp cho ngủ tang lực phẩm thanh vượng đứng trừ cái chứng lười-lười, mệt mỏi.

PILULES PINK

(Bổ hoàn linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trừ tiệm thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon. Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6 hộp 17 quan 50.



THUỐC LÁ VẤN RỜI HIỆU JOB

là một hiệu thuốc tốt nhất. Những người ghiền thuốc mà muốn giữ vệ-sanh, khỏi hư phổi, không rạo cổ họng, thì nên dùng thuốc hiệu này mà thôi. Vì thuốc này có các quan chuyên-môn thì đồ ở trường đại-học đường ra, đứng đóc-biện việc chế thuốc. Duy chỉ có thuốc hiệu này vẫn bằng giấy JOB thật hiệu, thì không hiệu. thuốc nào bằng hiệu này cả.

THẬT GIẤY VẤN THUỐC LÁ-HIỆU

JOB

DƯỢC BÀN NGƯỜI HANG và được cấp quyền hạn thường ở trường đại-học đường năm 1884 và 1886

được làm người HANG và được cấp quyền hạn thường ở trường đại-học đường năm 1884 và 1886

Của ông Jean BARDOU chế ra, hiệu mẫu đã ký tại Tòa-án Nay con trai ông ký là ông Pierre BARDOU nổi nghiệp Hiệu giấy này đã được 450 cái Mè-day, 119 cái bằng vàng, 135 đạo bằng Danh-dự. 62 lần được đánh Ngươi-hạng Chủ lãnh trưng bán là: Ở Toulouse, B4 de Strasbourg, số 72-74 J.Z., Paulhaec Ở Paris, Rue Béranger, số 21. Lãnh trưng bán tại BOY LANDRY Ở 19 đường Bonnard, Saigon. Đông-dương là ông Ở 19 đường Francis-Garner (Đỗ-hồ Hoàn-kiểm ngay góc Đờ-Dừ Hà-nội). Bán lẻ ở các hiệu thuốc-lá hoàn cầu.

Ai là chàng biết Giấy vấn thuốc là JOB, là hiệu giấy tốt nhất Giấy cháy được hết không có tàn giấy thật nhỏ tho, mà chế theo phép vệ-sanh rất cần mật.

Xưa nay kẻ đã hàng nghìn người làm mạo giấy JOB, vì giấy JOB là giấy tốt nhất trong thế-giới, nhưng hôn-hiệu đã thừa các tòa-án, đã nghĩ xử trọng phạt các nhà làm mạo rồi.

VẬT HÚT THUỐC HIỆU JOB là bảo thủ các thuốc và lợi là rành mắt thuốc ngon.

Có Một Minh Nhà Này Có Quyền THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÚNG VÀ LÀM XE MÁY TẠI THÀNH St-Étienne Mà thôi Có Bán SÚNG đủ thứ và đủ kiểu. BÍ, THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NỮ-TRANG. Hồ đã tốt lại giá rẻ Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin đề thơ như vậy; M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. - SAIGON.

CÔNG THÌ SẮT MÀ CÓ NHIỀU THỨ (U y a fer et fer...) Thử xem mỗi ông già bà có khi nào mệt mỏi, yếu đuối trong mình thì thường hay lấy đinh sắt có sét ngâm trong ly nước, rồi uống đó. Lành như vậy đó chẳng qua là đồ mà thôi, chứ chẳng có chi làm chắc đáng. Ngày nay người ta đã tìm được cách hay mà có một thần hiệu mà trị các bệnh nói trên đó rồi. Ấy là thuốc Dragées Rabuteau, dùng nó mà trị về mấy việc máu me thì hay vô hàng. Quan Trương-y Rabuteau đã thí nghiệm rõ ràng và biết hết các bệnh như là: mất máu, hư máu vận vận. Khi nào người đàn bà nóng sốt vào trong bụng thì sẽ lấy về vào bao-từ mà tên khoa trị là một vật kêu là protochlorure de fer. Công thì sắt mà có nhiều thứ, vậy thì khá dùng thứ sắt nào mà dọn rồi, uống vào liền thấy linh nghiệm thì mới phải cho. Thứ sắt nói đây dùng mà cho những đứa con gái hay là con trai nào mà rét, mất máu thì hay lắm. Thuốc Dragées Rabuteau này, hệ uống vào thì liền nhập theo huyết của nó mới có thần lực ta. Cho-lên muốn biết bởi có sao mà thuốc Dragées Rabuteau thần hiệu hay không? Chẳng khó gì, hãy coi sau đây thì rõ. Ngày xưa có một người bệnh đến năm nhà thuốc. Người bệnh ấy yếu quá gần chết. Khi đó có một bộ máy của ông Malassez bày, để dùng mà đâm huyết-chân trong thân thể con người. Như muốn đâm thì chính ngón tay cho chạm vào ra, rồi lấy máu đó đổ vào máy cho nó đâm mới đúng. Bản chính người đàn ấy, rồi đem thử coi thì có 2,919,000 huyết-chân mà thôi, ít quá. Người thường, chẳng có đâm 5m chỉ thì phải có 5,500,000 huyết-chân mới đúng. Khi đó mới đâm vào con thì thấy thuốc mới cho người bệnh uống hết hai bình thuốc Dragées Rabuteau. Uống thuốc này chừng hai ngày như vậy thì huyết-chân tăng lên tới 4,578,000. Kể từ ngày đó, người bệnh lần lần mạnh lại giỏi như thường, mà lại đó đã thâu thì hơn xưa. Quan Trương-y Rabuteau cũng như thuốc mà trị nhiều bệnh khác nữa. Chẳng phải nói lên uống, mỗi lần chính đâm mà sự nghĩa là chính một người đang thí nghiệm coi thuốc hay chẳng đó mà thôi.

Thứ rượu này hay bị nguyên khí. Trừ hàn nhiệt. Thêm sức cho trai tráng, Đờn ông và đờn bà. Lành cho thân thể người tạng lục phủ thanh. Giúp cho máu có con. Cách dọn rượu thuốc này nó làm cho trẻ nên một món thuốc nhất hạng, tuy có dùng Quinquina làm cốt mặc dầu, chứ rượu này là một món khác. Uống nó rất thanh tzo, Man thấy hiện nghiệm hơn các thứ thuốc khác. KHẢ KỸ Muốn cho khỏe làm lạc mà thiết hại cho chừ qui khách thì bằng Dubonnet rạo cho ai này nữa rằng: Rượu hiệu Dubonnet này là rượu bổ người khí, có dùng được Quinquina làm cốt mà không thay thì coi là bệnh tại Nam-ky, và Bắc-ky, Trưng-ky và Cao-mun là Hãng BERTHET, CHARRIÈRE và CÔNG-TY đường Kinh-Mỹ, môn hải số 68, SAIGON

Thuốc diều hiệu này Bao xanh, đủ to mà lại vẫn chắc. - Có dán choàng mặt rêu giấy trắng ngoài bao. - Một tờ thì được loại chỉ tiêu điều khoái lạc. Hiệu thuốc này là một hiệu rất tên, mà qui thấy cũng phải tránh. Hãng BERTHET, CHARRIÈRE và CÔNG-TY cửa vào số 68 ở đường Kinh lập môn hải số 68, SAIGON

HÀNG BÁN RƯỢU HIỆU DENIS FRÈRES LẬP RA TỪ NĂM 1862 - NHÀ NGÀNH TẠI HAIPHONG, BORDEAUX, SAIGON, HANOI Hàng DENIS FRÈRES trừ savon hiệu « Bonne Mère » là thứ sa-bon tốt hơn hết các thứ khác. Còn ai ưa dùng thứ rượu bổ, thường gọi là Quinquina thì hãy mua thứ rượu sau này: Một là « Toni Kola Seerestat ». Hai là « Saint Raphaël Ducois. Hàng này cũng có bán từ sắc tốt và chắc lắm, hiệu là từ « Dubois Oudin ». Còn ai hay hút thuốc Cigares thì mua thứ Cigares El Conde thì là sẽ trả nó vì giá đã rẻ mà lại mùi nó ngon ngọt nữa. Hàng này có bán đủ thứ rượu tốt xin kể sau này: Rượu chắt trắng và chắt đỏ trong thùng và chĩnh ra ve. Rượu Champagnes : Vve Clicquot-Ponsardin. » Roederer. » Moët et Chandon. Rượu Tisane de Champagnesupérieure: B.etS.Perrier. Rượu Tisane extra : Marquis de Bergey. Hàng này cũng có bán thuốc gói và thuốc vẫn rói hiệu Le Globe và giấy hút thuốc kêu là « Nil » có thứ rượu kêu là : vieille Eau-de-vie Dejean, Rhum Negrita. Liqueurs và cognacs Marie Brizard, và Roger. Bière Gruber và Bière Lorraine. Rượu Madère, Malaga và Muscat de Frontignan Rivoire. Có bán máy viết hiệu Remington và các thứ đồ phụ tùng. Cũng có trữ các thứ hộp quẹt Đông-Dương, và ngoài Bên-thủy, gán Annam và ông quẹt Hàn-đội (Tonkin) nữa. Ai muốn hỏi giá thì viết thơ như vậy. Maison DENIS FRÈRES, SAIGON

Có trữ tại tiệm thuốc Thượng-đẳng, chủ tiệm là G. RENOUX như hàng bác-tử-sư. Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-bình, môn hải số 240, Chợ-lớn, ngang nhà giấy 170 số 1. Tại nhà in ông F. H. SCHNEIDER 7, Boulevard Nordom. - SAIGON KINH-VÂN-KIỆU, ông P. Trương-khách ở tại thị trấn. Tháng bình 1 \$ 00 | Cờ bình 2 \$ 00 | Tiền gửi 0 \$ 20

LỜI RAO TẠI QUÁN Lục-Tình-Tàn-Vấn 1° Ngọc-hạp 1916 (thiệt giá 0 \$ 20 (không phải 0 \$ 40). 2° Tiền-cần-bảo-hộ thứ 2. 0 \$ 30 3° Tường Lục-vân-Tiền. . . 0 \$ 30



SAIGON

Hiệu vải này là hiệu riêng của
Hãng BERTHET, CHARRIERE và CONG-TY
ở đường Kinh-lập, số 68, SAIGON

Vải nào mà có dính hiệu này thì là một thứ vải
thượng hạng vô song.

THƯỢNG HẠNG
WHISKY
hiệu này
CHÁNH LÀ RƯỢU VUA
trong các thứ
WHISKY

Uống nó vào đá dặng
BỒ DƯƠNG
mà lại
VUI VẼ



RƯỢU
COGNAC
HIỆU
HENNESSY
là một thứ rượu
TỐT THƯỢNG HẠNG
Ấy là rượu vua trong các
thứ rượu Cognac. Các hiệu
rượu khác biệt sao bì kịp.

Bực thượng lưu các
quan các nhà thơ hương
dầu ưa nó lắm, cứ mua
COGNAC hiệu này mà
uống chớ chằng hề chịu
thứ khác.



HANG TÀU LỤC-TÍNH
Service des Messageries Fluviales
de Cochinchine)

Đường Cao-man

Tàu Namoián chạy.....	19/12 thứ ba 9 giờ tối
Mekong chạy.....	21/12 thứ năm 9
Battambang chạy.....	23/12 thứ bảy 9

Đường Lạc-đinh

Tàu chạy.....	4/12 thứ hai 9 giờ tối
Núi chạy.....	8/12 thứ sáu 9

Đường Battambang và Đé-thiên

Tàu Namoián chạy.....	19/12 thứ ba 9 giờ tối
Mekong chạy.....	21/12 thứ năm 9

Đường Lào

Tàu Namoián chạy.....	19/12 thứ ba 9 giờ tối
Battambang chạy.....	23/12 thứ bảy 9 giờ tối

Đường Cap & Baria

Tàu chạy.....	4/12 thứ hai 8 giờ m.
Namky chạy.....	6/12 thứ ba 8
	7/12 thứ năm 8
	8/12 thứ sáu 8
	9/12 thứ bảy 8

Đường Tây-ninh

Tàu chạy từ 20/11	8. ban mai.
-------------------	-------------

Saigon, le 18 Décembre 1916.
P. le Directeur de l'Exploitation
Le Capitaine d'Armement,
MANGUIER.

THUỐC ĐIỀU KINH
APIOLINE CHAPOTEAUT

Làm cho mỗi tháng kinh-nguyệt đều đặn, không sụt mà
lại khỏi đau-bụng, nhứt-đầu, là các chứng thường gần có việc
hay sanh ra.

Paris, đường Vivienne số 8, và trong các tiệm thuốc to.

ẤY LÀ PHÉP VỆ-SANH CỦA CÁC BÀ CÁC CÔ

Có trữ tại tiệm thuốc Thượng-đẳng, chủ tiệm là G. RENOUX nhưt hạng
bảo-tế-su, Saigon, trước rạp hát lay, và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường
Thủy-bình, môn bài số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giấy 22 lửa lớn.

HAI MƯƠI NĂM DANH TIẾNG!!!
TRƯƠNG SANH
VẠN BÌNH
HỒI XUÂN
PHÂN NHƯỢC
VI CƯỜNG
NHỜ BỜ
THỐC RƯỢU
HIỆU



Có trữ tại
tiệm thuốc
Thượng-đẳng
chủ tiệm là
G. RENOUX
nhứt hạng
bảo-tế-su, SAIGON
trước rạp hát langsa

Và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-bình, môn bài số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giấy 22 lửa

MƯỜI CÁI NGÀN SA!
QUINA-LAROCHE

THUỐC RƯỢU **CÓ CỐT RƯỢU NHO**
CƯỜNG TRẮNG, BỔ HUYẾT, GIẢI NHIỆT
Trong rượu này có 33 tinh của 3 thứ Kinkyas
(mang lá rừng)

RƯỢU QUINA-LAROCHE này vì đó nóng, lại đem bớt các
thứ rượu nho và rượu ngọt, có trộn cái Kinkyas.
Bé rất nhiều hiệu trong việc trị hư-nhược. Em
thực hết tâm vì mau nhiệt bệnh.

QUINA-LAROCHE-FERRUGINEUX

Hùng ma trị huyết... nhưng, sách chứng, công mà đường
phương người bình đầu, lâu một mạnh, và vữa.

Tiệm nào cũng có bán
PARIS, 20, Rue des Fosses-Saint-Jacques, PARIS

Có trữ tại tiệm thuốc RENOUX, bảo chế y khoa tân-sĩ nhưt hạng
bảo chế y sanh đường Catinat và đường Bonnard, Saigon.

PHỦ THÔNG GIÁO KHOA THƯ XÃ
BIBLIOTHÈQUE FRANCO ANNAHITE DE VULGARISATION
Publié sous le Patronage de F.-H. SCHNEIDER, Éditeur à Saigon
7, BOULEVARD NORD-BOC

SÁCH NÊN MUA CHO TRẺ ĐỌC
CHUYÊN
TRẺ CON
(Les Contes de Perrault)
TRADUITS EN ANNAMITE
Par **NGUYỄN-VĂN-VĨNH**
Cuốn thứ nhứt, 6 truyện
Giá: 0 \$ 10

GỞI BÁN ở các hiệu sách Đông-Dương.
BÁN BUỒN Tại Hiệu in F.-H. Schneider
2 B' Nordom, Saigon,
Tại nhà hoặc số người soạn,
20 B' Carreau Hanoi.
LẺ Ở các cửa hàng sách Saigon,
Hanoi, Haiphong, Tourane và
Huế.

HÃY HỎI
THỨ HỘP QUET
HIỆU NÀY



LÀ THỨ TỐT
HƠN CÁC THỨ
KHÁC

Le Directeur-Gérant : **SCHNEIDER**.
Certifié l'insertion.....
Saigon, le _____ 19

Vu pour légalisation de la signature
de M. _____
Saigon, le _____ 19
Le Maire de la Ville de Saigon

Saigon. — Imp. F.-H. SCHNEIDER
Certifié au usage d'élire à mille
autres qu'au usage de deux ex